

DESPRE ȘCOLILE ȘTIINȚIFICE DIN MEDICINĂ

Constantin Ețco

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină
USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

About Schientific medical schools

The appearance and development of scientific schools in Moldova began after the Second World War in 1945 when Kislovodsc Institute of Medicine (Russia) had been transferred to Chisinau (Moldova). Multiple departments were founded in this institute where teachers have developed both educational process and scientific work, preparing national medical staff and scientific researchers.

A lot of names of famous scientist's representatives of Russia, Ukraine, Belarussia etc. are published in this article. These personalities have founded numerous medical and scientific schools and promoted prosperity of science in the Republic of Moldova. Then these schools were directed by young national scientists who developed and continue to develop successfully medical science in our country.

Nowadays, we are proud with some our former graduated students presenting medical science at the international level - in famous scientific centers such as the U.S., Germany, Italy, France, Canada, Israel and other countries.

Rezumat

Apariția și dezvoltarea școlilor științifice în Moldova a început după al doilea război mondial, în 1945, odată cu transferul Institutului de Medicină din Kislovodsc (Rusia) în Chișinău (Moldova). În cadrul acestui institut au fost fondate multiple catedre unde profesorii au dezvoltat atât procesul de instruire cât și activitatea științifică, pregătind personalul național medical și cel științific de cercetare.

În acest articol sunt numiți oameni celebri în domeniul medicinei, inclusiv reprezentanți din Rusia, Ucraina, Belarusia etc., Aceste personalități au fondat numeroase școli științifice medicale și au promovat prosperitatea științei în Republica Moldova. Pe parcurs, gestionarea acestor școli au fost preluată de către savanții autohtoni care au dezvoltat și continuă să dezvolte cu succes știința medicală în țara noastră.

Actualmente, ne putem mândri cu faptul că unii dintre foștii noștri studenți prezintă știința medicală la nivel internațional cum ar fi celebrele centre științifice din SUA, Germania, Italia, Franța, Canada, Israel și alte țări.

Medicina este o artă sau o artă este știința medicinei? Această retorică întrebare are un singur răspuns, dar cu multă vigoare și caracter sugestiv: atât arta, cât și medicina sunt două forme ale conștiinței sociale. Fiind în fond indisolubile, aceste noțiuni sunt mai presus de orice, iar împreună cu sufletul uman concep o simbioză perfectă, care pătrunde în tainele naturii și făptura omenească în lupta cu durerea, cu boala, cu moartea. Actorii științei medicale mai lasă în urma lor complementar și picturi, sculpturi, pagini literare de aleasă gândire, potriviri de note pe portativ, dar mai ales lasă în urmă – viață. Poate fi oare altceva mai de preț? Nu. Simfonia de forme, de aptitudini, a simțului de compasiune și actului de sacrificiu te poate înălța mai presus de orice, te poate aduce în legătură nemijlocită cu Dumnezeu. Medicina deci, este o artă, iar medicii în cadrul ei sunt actorii, care o profesază. Inevitabil, în jurul lor se adună și discipoli,

care, la rândul lor, vor deveni maeștri într-un perpetuum mobile, al cărui unic impuls primar va fi iarăși ocrotirea sănătății și umanității.

Dezvoltarea științei medicale autohtone, ca și pregătirea cadrelor medicale naționale, își ia începuturile în anul 1945, odată cu transferarea din Kislovodsk la Chișinău a Institutului nr. 2 de Medicină din Leningrad, evacuat acolo în timpul celui de al doilea război mondial. Astfel, în baza acestuia a luat naștere Institutul de Stat de Medicină din Chișinău.

Evenimentul respectiv este semnificativ prin faptul că în capitala Moldovei, împreună cu studenții anilor 2-5, a sosit o pleiadă de profesori – savanți excelenți din Rusia, Ucraina, Belarusia ș.a. Printre ei îi nominalizăm pe B. I. Șarapov, V. L. Stîricovici, M. V. Borzov, L. A. Rozenier, A. Z. Cecurin, M. V. Mogilev, A. A. Zubcov, A. S. Furman, A. Z. Kocerghinski, A. P. Lavrentiev, H. A. Nicogolian, M. I. Ghehtman, F. M. Golub, N. I. Kornetov, F. E. Ageicenco, A. Kramer I. N. Kurlov, A. N. Molohov, M. A. Poliuhov, S. M. Rubașov, S. A. Bilinchin, N. T. Starostenco, H. H. Kuznețov și mulți alții.

Ei au fost acei, care zeci de ani au slujit cu devotament idealurile și scopurile umanității, au lăsat brazde adânci în medicina practică și convingeri progresiste în activitatea științifică din Moldova. Pasionați observatori ai naturii umane și cunoscători ai vieții, au fost savanți de factură modernă, care au adus în medicină opere de vădit interes științific, luptând cu bolile contagioase, conferind practicii medicale mijloace eficiente de reducere a morbidității, de scădere a mortalității, inclusiv infantile, de creștere a duratei medii de viață etc.

Acești profesori, într-un termen redus, au pus baza școlilor științifice autohtone la catedrele pe care le-au fondat. Ca exemplu, din absolvenții anului 1951 au fost crescuți și pregătiți în prima generație prin aspirantură 19 profesori: V. Anestiadi, O. Bâtcă, D. Gherman, V. Gețul, N. Cherdivarenco, T. Chiticari, A. Kișinevski, E. Covali, G. Coșciug, P. Lecari, M. Lisacovici, E. Maloman, A. Nacu, G. Paladi, Iu. Placintă, M. Sandul, E. Semeniuc, N. Testemițanu, V. Ianov și 49 de doctori în medicină. Dintre absolvenții acestei prime promoții 4 au devenit academicieni (Anestiadi V., Gherman D., Paladi Ghr., Testemițanu N.), 5 – laureați ai Premiului de Stat în domeniul Științei și Tehnicii, 1 – membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei și 12 au fost distinși cu titlul de Om emerit.

Școlile de chirurgie, ortopedie, neurologie, psihiatrie, obstetrică și ginecologie, otorinolaringologie, boli interne, pediatrie, anatomie normală și patologică, biologie, sănătate publică și altele, datorează mult în dezvoltarea lor reprezentanților acestei promoții de specialiști de înaltă calificare. Mulți dintre acei absolvenți s-au învrednicit de titluri onorifice și distincții guvernamentale. Au reprezentat cu demnitate știința Moldovei la diferite foruri științifice naționale și internaționale.

Având un simț bine dezvoltat al datoriei, dorință și entuziasm, fiecare dintre ei și-au urmat calea profesională care a constituit esența și sensul vieții lor. Ei tratau cu însuflețire oamenii, operau, cercetau, susțineau teze, învățau pe cei ce le veneau la schimb.

Astfel, în primii ani de existență a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, mai ales din primele lui promoții, cu pași mici, dar siguri, au fost pregătiți mai mulți cercetători, profesori din rândurile moldovenilor.

Printre personalitățile remarcabile, de rând cu cele enumerate mai sus, îi menționăm pe N. Anestiadi, C. Țâbârnă, S. Stamatina, V. Jița, V. Kant, V. Parfentie, I. Podubnâi, I. Reznice, G. Semeniuc, B. Perlin, V. Halitov, V. Procopișin și alții, care la rândul lor au preluat conducerea catedrelor și pregătirea cadrelor.

Astăzi, la timona cercetării medicale din Republica Moldova, stau succesorii înaintașilor noștri, fondatori ai școlilor științifice în medicină, care duc cu cinste și dăruire drapelul științei, munca de pregătire a cadrelor științifico-didactice la nivel contemporan. O să aduc doar câteva nume:

– Școala Anatomia Omului a fost fondată de profesorul A. P. Lavrentiev, mai apoi a dezvoltat-o cu succes V. V. Cuprianov, care ulterior a devenit savantul de mare performanță în cadrul Institutului de Medicină nr.1 din Moscova. În continuare a condus-o și au dezvoltat-o

profesorii B.Z. Perlin și V. Andrieș. Astăzi prelungesc tradițiile acestei școli profesorii M. Ștefăneț și Il. Catereniuc.

– Școala de Fiziologie normală a fost creată de profesorul A. Zubcov, savant cu renume în fiziologie. Apoi a preluat conducerea catedrei prof. O. Șerstniova. În ultimile decenii au condus și conduc cu succes această școală profesorii A. Saulea și V. Vovc.

– Școala Științifică în Fiziopatologie a fost fondată de profesorul A. Zorkin, invitat la Chișinău în 1963 din Leningrad. Apoi a preluat conducerea și a dezvoltat-o cu mare succes profesorul L. Cobîleanski și P. Cazacu. Astăzi prelungeste tradițiile acestei școli profesorul V. Lutan.

– Școala Biochimie, fondată de profesorul A. Kramer, apoi peste 20 de ani a fost condusă de profesorul M. Mihlin, și în ultimile decenii de conferențiarul E. Floca și profesorul L. Lîsfi.

– Școala Chirurgie, creată de profesorii A. Lvov, F. Golub, P. Râjov și S. Rubașov, a fost preluată de profesorii N. Anestiadi, P. Bâtcă, E. Maloman, C. Țâbârnă, A. Spînu, Z. Gorbușin, astăzi o dezvoltă cu succes academicianul Gh. Ghidirim, profesorii V. Hotineanu, membru corespondent, N. Gladun, E. Guțu, A. Bour ș.a

– Școala Boli interne, creată de profesorii A. Furman, M. Poliuhov, N. Starostenco, a fost dezvoltată în continuare de profesorii A. Corovin, A. Diordița, A. Danilov, V. Cepoi, astăzi este preluată de profesorii T. Dumbrava, Z. Anestiadi, I. Țâbârnă, L. Groppa, V. Botnaru, V. Istrati.

– Școala de Neurologie, fondată de prof. B. Șarapov, preluată de acad. D. Gherman, astăzi este dezvoltată cu succes de acad. S. Groppa, profesorii I. Moldovanu, M. Gavriluic și alții.

– Școala de Obstetrică și Ginecologie, creată de prof. A. Kocerghinski, au preluat-o și cu succes au dezvoltat-o acad. Gh. Paladi și membrul corespondent E. Gladun, la moment îi continuă tradițiile științifice profesorii V. Friptu și O. Cernețchi.

– Școala de Otorinolaringologie, fondată de prof. V. Cekurin a fost preluată de prof. Zagarskih, D. Bîtcenco și M. Sandul, astăzi este dezvoltată la un nivel avansat de acad. I. Ababii și prof. M. Maniuc.

– Școala de Pediatrie, fondată de prof. V. Stâricovici, în continuare a fost ghidată de profesorii M. Chiticari, V. Ghețu, V. Halitov, V. Cenușa, M. Smeșnoi, astăzi îi prelungesc tradițiile profesorii P. Stratulat, M. Rudi, V. Țurea, N. Revenco și alții.

– Școala de Psihiatrie a fost fondată de prof. A. Molohov, preluată mai târziu de prof. Al. Nacu, N. Oprea, M. Revenco, astăzi este condusă de prof. An. Nacu și O. Cobâleanski.

– Școala de Igienă, fondator prof. H. Nicogosean, a fost preluată de prof. I. Reznic, G. Rudi, iar mai târziu au venit să dezvolte această știință profesorii N. Opopol, Gr. Friptuleac, Gh. Ostrofeț, I. Bahnarel.

– Școala de Boli infecțioase, fondată de profesorul L. A. Rozenier, în continuare a fost dezvoltată cu succes de profesorul I. Drobinski și apoi a fost avansată de profesorii C. Andriuță și S. Țibuleac. Astăzi prelungesc tradițiile acestei școli profesorii V. Pîntea, T. Holban, conf. Gh. Plăcintă.

– Școala de Epidemiologie, fondată de prof. E. Șleahov, o dezvoltă în continuare cu dăruire prof. V. Prisăcari, AȘM.

– Școala de Medicină Socială și Management a fost fondată de prof. M. Ghehtman. În continuare ea a fost avansată la nivel internațional de către profesorii N. Testemițanu, V. Kant, I. Prisăcari, E. Popușoi. Astăzi prelungesc tradițiile acestei școli profesorii: C. Ețco, D. Tintiuc, T. Grejdianu, L. Spinei, O. Lozan.

– Școala Farmacologie și Farmacologie clinică a fost fondată de conferențiarul S. Lealicov. În continuare au activat: conf. Harauzov, conf. M. Ter – Stepanov, prof. V. Cernov, conf. C. Matcovschi. Apoi 20 de ani (1968-1988) a dezvoltat această școală prof. E. Muhin, invitat din Leningrad. Următoarea perioadă și până în prezent un nou asalt științific a făcut această școală sub conducerea prof. membru cor. AȘM V. Chicavii.

– Școala Farmaciștilor a fost creată de membrul corespondent, prof. V. Procopișin, în prezent ea este dezvoltată de profesorii E. Diug, V. Valica, V. Safta și alții.

– Școala Stomatologie, fondată de prof. A. Guțan, S. Sîrbu și N. Fetisov, cu trecerea anilor a fost preluată de prof. I. Postolachi, P. Godoroja, Gh. Nicolau, D. Scerbatiuc, V. Topala și I. Lupan.

Mai târziu au apărut și alte școli, cum ar fi, de exemplu, Cardiologia, fondată de acad. M. Popovici, pe care o dezvoltă și în continuare împreună cu prof. A. Grosu, E. Vatamanu, V. Revenco, A. Cărăuș și alții.

De asemenea, există și școala științifică în Oncologie. Ea a fost creată de profesorii V. Pavliuc, E. Covali, G. Coșciug. Astăzi ea include circa 20 de doctori habilitați, profesori care prin cercetările lor sunt cunoscuți în multe state ale lumii. Printre ei îi vom menționa pe acad. Gh. Țâbârnă, profesorii: I. Iacovleva, A. Ciornâi, V. Cernat, D. Sofroni, N. Belev, V. Jovmir și alții.

Noi, cei care facem parte din generația a 3-a de cercetători, abia peste ani am înțeles de câtă inteligență, indulgență și omenie au dat dovadă dascălii noștri. Ei au fost ghizii, care ne-au purtat prin vechea Eladă. Deseori ne repetau rugăciunea lui Maimonides: „Mare și sublimă este căutarea, care își propune să păstreze sănătatea și viața tuturor creaturilor”. Izvorâtă din timpurile străvechi, medicina simboliza pentru ei, iar mai târziu și pentru noi, o profesiune ce slujește umanitatea în lupta cu boala și suferința umană, apărând una din tainele cele mai sacre ale universului – viața.

Devenind, la rândul nostru, și noi medici și profesori, deseori am repetat cu evlavie aceleași cuvinte pentru discipoli, procedând întocmai ca și dascălii noștri, care au fost deschizători de drumuri în medicină, psihologi pasionați de tainele sufletului omenesc. Au avut o pregătire enciclopedică și erau prezenți la toate punctele cardinale ale științei medicale.

Prima teză de doctor în medicină a fost susținută în republica noastră în 1948 de către Natalia Gheorghiu la specialitatea – Chirurgie: „Analiza experimental-morfologică a procesului patologic, care se dezvoltă în rezultatul amputării membrilor la câine”. Mai apoi a fondat o școală de Chirurgie pediatrică în Moldova, a devenit savant cu renume mondial, a fost membru al Academiei de Științe Medicale din URSS – unica reprezentantă din Moldova. Astăzi conduce cu multă competență această școală științifică discipola fondatorului – Eva Gudumac, la rândul ei ea, profesor și academician.

De atunci, de la prima susținere și până în anul 1992, când a fost organizată Comisia Superioară de Atestare a Republicii Moldova, cetățenii noștri au susținut 690 teze de doctor și 110 teze de doctor habilitat în medicină, situându-se pe primul loc printre celelalte domenii științifice.

Pe parcursul anilor 1993-2011 în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” și Instituțiilor de cercetări științifice au fost susținute 105 teze de doctor habilitat și 660 teze de doctor în medicină. În comparație cu perioada precedentă, timpul conferirii gradelor științifice, obținute de cercetătorii din medicină, este de două ori mai mare.

În domeniul farmaciei, pe întreaga perioadă au fost susținute circa 35 teze de doctor și 5 teze de doctor habilitat, constituind 1,0% din numărul total de lucrări susținute.

Conform datelor Consiliului Național pentru Atestare și Acreditare, ponderea tezelor de doctor din domeniul medicinei și farmaciei alcătuiește 22,2% – cel mai înalt indicator față de celelalte domenii de cercetare. Vom menționa că această tendință se păstrează de mulți ani și este caracteristică pentru mai multe țări din Europa și nu numai. De ex., în Olanda doctoratele în medicină alcătuiesc 29,8%, în Norvegia – 29%, în Germania – 25,8%, în România – 22,1% etc.

În încheiere, voi specifica că savanții medici din Republica Moldova sunt activi și în prezent în domeniul pregătirii cadrelor științifice de înaltă calificare prin rețeaua CNAA, ajuns la a 20-aniversare. Ei, precum și discipolii lor, își desăvârșesc profesionalismul, participând anual la zeci de foruri științifice naționale și internaționale, sunt activ prezenți la toate saloanele și expozițiile de invenții și produse noi, obținând multe medalii și diplome. Mulți dintre ei – prin cercetările și publicațiile originale – au fost recunoscuți și apreciați de comunitatea mondială. Actualmente, o parte din cadrele noastre naționale activează fructuos și în centrele științifice din SUA, Germania, Franța, Italia, Canada, România, Israel, Rusia etc., prin urmare, e vorba de calitatea pregătirii și a competitivității lor la scară internațională.

Bibliografie

1. Ецко К. Роль Кишиневского Государственного Медицинского Института в развитии здравоохранения МССР. „Здравоохранение”, Кишинев, 1973, nr. 1, стр. 14-15.
2. Тестемицану Н., Зоркин А., Попушой Е., Ецко К., Иокса В. Кишиневский Государственный Медицинский Институт (Монография). Изд.-во «Штиинца», Кишинев, 1984, 319 с.
3. Grossu Iu. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Chișinău: Inconcom, 1995, 511 p.
4. Grossu Iu. Cronica meditativă a unei promoții. Chișinău: Medicina, 2001, 450 p.
5. Grossu Iu. Originea și itinerariile unei promoții Chișinău: Bioritm, 2002, 696 p.

IMPLEMENTAREA MECANISMELOR DE PLATĂ PENTRU PERFORMANȚĂ ÎN CADRUL ASIGURĂRILOR MEDICALE OBLIGATORII

Ghenadie Damașcan, Constantin Ețco, Mihail Moroșanu

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie, USMF „N. Testemițanu”

Summary

Implementing mechanisms for Pay for Performance in the Mandatory Health Insurance

In the Republic of Moldova, like in the most European countries, in order to optimise the reimbursement schemes for health services, the methods of payment are combined. Thus, for types of health care for which the basic method of financing is passive (ie "per capita"), usually it is combined with active methods of payment - payment "per service" . In the local system , such situations are found in urgent health care at pre-hospital stage and primary health care.

It should be noted, that in some forms of payment mechanism like "per service", such payment like per " case treated " , could also be implemented incentives for performance .

In this study were elucidated mechanisms for performance incentive currently in use in the field of Mandatory Health Insurance.

Rezumat

În Republica Moldova, similar ca și în majoritatea țărilor europene, în scopul eficientizării schemelor de rambursare a serviciilor medicale se recurge la combinarea metodelor de plată. Astfel tipurile de asistență medicală pentru care metoda de bază de finanțare este pasivă (spre exemplu „per capita”) de obicei se combină cu metode active de plată – plăți „per serviciu”. În sistemul autohton, asemenea situații se întâlnesc în asistența medicală urgentă la etapa prespitalicească și asistența medicală primară.

Este de menționat faptul, că și cadrul unor forme a mecanismului de plată „per serviciu”, cum ar fi plata per „caz tratat”, de asemenea pot fi implementate măsuri de stimulare a performanței.

În cadrul studiului de față, au fost elucidate mecanismele de stimulare a performanței utilizate în prezent în domeniul asigurărilor medicale obligatorii.

Introducere

În structura oricărei societăți, sistemul de sănătate publică este un sector de primă importanță, pentru că el interesează întreaga populație a țării. Printre factorii care influențează esențial performanțele acestui sistem, unul dintre cei mai importanți este finanțarea lui. Toate țările lumii se află într-o continuă reformă a mecanismelor de finanțare în scopul eficientizării sistemelor de sănătate.